

Mevrouw, Mijnheer,

Ik reageer op uw consultatieverzoek in de hoedanigheid van compliance officer van een drietal grotere accountants- en advieskantoren die zowel controles, als samenstellingswerkzaamheden, als fiscale aangifte en advisering verzorgen voor particulieren en not-for-profits als vooral voor ondernemingen.

Deze kantoren doen jaarlijks samen enkele honderden meldingen van ongebruikelijke transacties. Uit jaarverslagen en interviews van met name de FIU weten we dat de kans dat een dergelijke melding ooit van waarde is voor een strafrechtelijk onderzoek ongeveer 1,5% bedraagt. Bepaald geen motiverend percentage.

De reden voor dat lage percentage moet, zo valt uit de pers te begrijpen, worden gevonden in de geringe capaciteit, in aantallen mensen, maar ook in kennis, kunde en prioriteit, bij met name het OM.

Aan de kant van de meldingsplichtige instellingen valt een andere reden op. De wetgever stelt een extreem laag vertrouwen in de poortwachters in de markt, en eist daarom een melding van alle handelingen (let op, dat is aanzienlijk meer dan alleen economische transacties) die verband *kunnen* houden met witwassen of financiering van terrorisme. Deze norm wordt niet door de EU gesteld, maar is een keuze van ons parlement. Een norm die ook zou mogen is het melden van alle handelingen die *verdacht* zijn. In dat geval krijgt de poortwachter een grotere bevoegdheid zelf een oordeel te vormen. Onze wetgever kiest daar niet voor, kennelijk omdat zij ons, als poortwachters, daarin niet vertrouwt.

Nu is de wat vreemde situatie ontstaan dat de wetgever de poortwachters kennelijk wel zoveel vertrouwt dat deze instellingen geacht worden clientonderzoek te doen en “ongebruikelijke transacties” (nogmaals, op grond van de wet betreft dat veel meer dan transacties in economische zin) te melden, maar ook weer zozeer wantrouwt dat de specialisten (CDD-medewerkers bij banken, accountants, notarissen, etc) in het beoordelen van dergelijke transacties hun kerncompetentie niet *mogen* inzetten om zelf een selectie te maken tussen “raar, maar duidelijk niet verdacht” en “verdacht”.

Niet alleen is dit wantrouwen ongepast en ongefundeerd, het maakt het systeem ook inefficiënt en ineffectief. Immers, de FIU moet nu de selectie maken, en wijst 85% van de meldingen af als niet verdacht. Vervolgens kan het OM er vrij weinig mee, en pikt van de resterende 15% slechts 10% op.

Zouden de specialisten bij de poortwachters mogen doen waar ze goed in zijn, dan zou de FIU minder werk hebben, meer zinnige meldingen krijgen en bovenal meer inhoudelijk zinvolle informatie per melding krijgen.

Het wetsvoorstel zelf is dus niet het probleem. Wat langzamerhand echt problematisch begint te worden is wat in het wetsvoorstel ontbreekt:

1. Tenminste meer capaciteit bij FIU en vooral OM om iets te doen met de meldingen, om zo een papieren tijger daadwerkelijk effectief te maken
2. Wetgeving op basis van vertrouwen (met toezicht vanzelfsprekend, maar dat is er al) in de poortwachters in plaats van het huidige op wantrouwen en demotivatie gerichte systeem.

Ik geef, naast mijn werk als compliance officer, heel veel cursussen over de wwf met name aan accountants en fiscalisten, een heel enkele keer aan notarissen of een partij met een bankvergunning. En ik moet dan in alle eerlijkheid vertellen: “u bent poortwachter, u moet opletten, u moet melden, en u moet er mee leren leven dat u naast zinvolle zaken vooral veel onzin moet melden waar onze overheid dan ook NIETS mee doet. Maar gaat u vooral heel gemotiveerd aan de slag met deze wet.”

Ik gebruik niet graag grote woorden, maar ik ken weinig voorbeelden van dergelijk grotesk theater met het paard achter de wagen gespannen. Terwijl er nogal een probleem ligt, dat aanzienlijk beter opgelost zou kunnen worden dan nu gebeurt. Het huidige systeem is alleen fijn voor politici die kunnen glunderen in de krant over zoveel daadkracht als weer eens een bank, accountant of fiscalist

publiekelijk te kijk wordt gezet. Maar er wordt geen crimineel mee uit het systeem geplukt. Ik zou er niet lekker van slapen.

Met de meeste hoogachting,

Arnout van Kempen, CISA, di
Compliance Officer